

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej. — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5,-, za četrt leta Din 15,-, za pol leta Din 30,-; za inozemstvo Din 7,- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska sirokovna zveza

Veliko zlo.

Veliko zlo v človeški družbi je nesamostojnost mišljenja. Zlasti je ta škodljiva delovnemu ljudstvu. Kapitalistična kasta vlada zato tako neomejeno nad ljudstvom, ker le-to ne misli s svojo glavo. V kapitalistični družbi imajo vse misli takorekoč v zakup politične stranke kapitalistov, ki svoje ideje, nazore in programe izdelujejo, prikrajajo in ljudstvu podajajo potem svojega časopisa in po politični agitaciji od moza do moza, od kroga do kroga. Ubogi navadni človek danes sploh sam več ne misli, on le prežvekuje misli onih, ki ga vladajo in obračajo, kakor je pač v njihovem interesu. Duševna odvisnost delavskega ljudstva od vladajočega sloja v družbi je še večja nego gmočna zaslužnost pod njegovim kapitalom.

To zlo pa je tem večje, ker tudi marksistična razredna delavska stranka delavstva ni naučila samostojno misliti, razsojati in delati. Marksizem je ena sama dogmatika raznih nauk, od katerih eni držijo, drugi so pa ali deloma ali pa v celoti zmotni. Dočim so si o tem ljudje, ki so samostojni po svojem poklicu in po svojem mišljenju, popolnoma na jasnem — med njimi tudi mnogi socialnodemokratski voditelji sami — pa masa delovnega ljudstva tega seveda ne sme vedeti. Zanj mora marksizem v celoti ostati sveta in neizpremenljiva resnica. Te »svete resnice« vzbijajo delavstvu v glavo vsi oficijelni govorniki, ves strankarski aparat mu jih dan za dnem sugerira, strankarsko časopisje jih tisočkrat na dan v vseh mogočih oblikah bralcem premlevala, strankine knjižnice drže in posojajo samo »pravoverne« marksistične knjige — sploh je »razrednozavedno« marksistično delavstvo popolen suženj stranke, ki mu ne dovoljuje imeti niti eno samostojno misel in mu zabranjuje vsako kritično razmišljanje. Zalostna resnica je, da ima delavec v buržuazni družbi, kjer vlada diktatura kapitalizma, primeroma veliko več prilike, da se vsaj duševno osvobodi, nego v marksistični družbi. Le pogledite v Rusijo, kjer vlada gotovo najdoslednejši marksizem!

Delavec mora verjeti, da je človek samo višje razvita opica, da je misel samo funkcija materije, da je vera izmišljotina duhovščine, da so vse ideje, vsi nazori in vsi duhovni pojavi le »odraz« gotovega ekonomskega stanja, da je demokracija najvišja oblika družabnega sožitja, da je stanovsko-korporativna zamisel države reakcionarna itd. itd. Sploh je vsak reakcionar in stoji vede ali nevede pod vplivom kapitalizma, kdor drugače misli ko marksistični pismouki in poglavarji ljudstva in kdor njihove dogme kritično prerešuje. Le ta je pravi, zavedni in razredni delavec, ki svoje voditelje brez ugovora posluša, jim vsako besedo verjame in nanjo pri-seže ter vsakega drugega, ki res z lastnimi možgani misli, primerno ozmerja kot reakcionarja in kapitalističnega hlapca. »Stanovsko po korporacijah razčlenjena družba? Kaj? Tega Marx ni dejal, tega ne najdemo v Marxu! Torej ni res. Kdor torej hoče tako družbo, ta je reakcionar in sovražnik delavstva. Družba se razvija in se mora razvijati tako kakor je mislil Marx in le tako urejena družba, kakor hoče Marx, je prava človeška družba.« Marksističnemu verniku dokazuj, kar hočeš, naj je še tako evidentno; če se ne strinja z marksizmom, ni prav, pa naj je še tako očitno in še tako trdno dokazano.

Ta nesamostojnost mišljenja je delavskemu razredu v strašno škodo. Pri-de velik trenutek, ko bi se moral delavski razred odločiti po pameti in tako storiti resnično velik korak naprej ne samo v svoj prid, ampak v prid celokup-

Novi dogodki.

Plače državnih uradnikov zvišane.

Dne 3. julija se je vršila v predsedstvu vlade konferenca ministrstev, na kateri se je razpravljalo o vprašanju izenačenja plač vseh državnih uradnikov in uslužbencev. To izenačenje se bo izvršilo na ta način, da se bodo plače posameznih strok v državni službi spravile v gotovo sorazmerje. V kolikor se bo pokazalo, da so plače nekaterih uradnikov večje oziroma manjše od tega sorazmerja, se bodo dosedanje plače z ozirom na to ugotovljeno sorazmerje zvišale oziroma znižale. Tako bo končno rešeno vprašanje plač drž. uradnikov in uslužbencev. Pravosodni minister Sršić se je v načelu odločil, da ukine sedanje avtomatično napredovanje sodnikov. Namesto da bi sodniki napredovali avtomatično po preteku gotovega števila let, bo določal v bodoče napredovanje sam pravosodni minister, kakor je to slučaj pri uradnikih ostalih strok, po svojem mišljenju. S tem bo dana možnost, da se bodo sodniki čim marljiveje posvetili delu, ker se ne bo moglo napredovati na podlagi sedanjih zakonitih rokov, temveč bo sodnik napredoval izključno po svoji marljivosti in točnosti v službi.

Imenovanja v ministrstvu za socialno politiko.

V ministrstvu socialne politike in narodnega zdravja je postavljen za načelnika splošnega oddelka Ljubomir Hofmanovič, za načelnika sanitetnega oddelka dr. Stampar in za načelnika oddelka za socialno skrb Dušan Jeremič.

Socialna zakonodaja.

Za revizijo zakona o zavarovanju delavcev se poteguje zveza hrvatskih obrtnikov. Zahteva sklicanje širše ankete, ki bi razpravljala o imenovanju reviziji. Kakor hitro se to vprašanje načne, je absolutna in brezpogojna zahteva delavstva, da bo zraven sodelovalo. Ne gre, da bi večji in revnejši del trpel škodo v dobro majhni peščici. Zaenkrat smo pa mnenja: sedanja socialna zakonodaja naj se izvaja točno ne samo od strani delavcev ampak in zlasti od strani delodajalcev.

Polletna bilanca sedanje vlade.

Dne 6. julija je minilo pol leta, odkar je kralj razpustil parlament, ukinil ustavo in postavil sedanjo vlado. Vlada je imela sejo dne 6. julija. Na seji se je ugotovilo, da se program, izdelan 21. marca t. l. po direktivah, postavljenih v proklamaciji 6. januarja, v polni meri in normalno izvaja in da že kaže koristne in povoljne rezultate na vseh poljih državnega in narodnega življenja. Na seji se je sklenilo, da se delo po izdelanem programu najintenzivneje nadaljuje.

Vsi ministri so poročali o uspehih v svojem resoru. Glavni uspeh je vlada gotovo dosegla v reorganizaciji državne uprave. Saj so novi zakoni kar deževali iz Beograda. Šlo je gladko, brez trenja,

nega človečanstva. Pa se ne zna odločiti in storiti, kar bi velela v danem trenutku in situaciji zdrava pamet, zato ker mu je marksistični nauk napoti, ker se ne sme in se ne upa pregrešiti proti njegovim dogmam, ker se boji biti »reakcionarec«, ko bi bilo treba samo slediti enostavni človeški pameti, zdravemu logičnemu mišljenju in življenjskemu instinktu.

Zato se moramo krščanski delavci prizadevati, da se vzgajamo k samostojnemu mišljenju, da ne sledimo vsaki osebi in njenim teorijam ko ovčja čreda ovnu in da si ohranimo bister in hladen kritičen razum v vseh zadevah življenja, posebno pa, kar se tiče interesov delavskega ljudstva.

enotno. Kapitalisti so sicer hoteli sedanjo vlado proglasiti kot svojo, ki bo šla preko potreb in zahtev delavstva le po željah velekapitala. Ta vroča želja gotovih krogov se ni docela izpolnila. Vsaj sedaj moremo reči: vedno je še ostalo nekaj razumevanja za »malega« človeka. Zgodovina bo izrekla svojo, pravično sodbo o današnjem režimu, a prav gotovo bo v tej sodbi najmočnejša postavka: delo vlade z ozirom na zahteve delavskega ljudstva: delavca in malega kmeta.

Invalidski zakon.

Kralj je na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje ter v soglasju s predsednikom vlade podpisal invalidski zakon. Po tem zakonu pripada državna zaščita in podpora: 1. vojnim invalidom, 2. rodbinam in roditeljem vojakov: a) v vojni padlih, b) od ran ali bolezni, zadobljenih v vojni, umrlih. To državno zaščito in pomoč dobijo tudi dobrovoljci tako domači kakor tudi inozemski, ki so služili v vojski SHS. Inozemski invalidi uživajo vse pravice tega zakona, ako tudi tuje države dajo našim invalidom iste pravice.

Država daje sledeče vrste zaščite in pomoči:

1. Vojnim invalidom: a) dosmrtno ali začasno vzdrževanje v invalidskih domovih, b) invalidnino, c) proteze in druga ortopedska pomožna sredstva, d) brezplačno zdravljenje, e) vzgojo, f) posredovanje dela, g) pomoč za onsnovanje ali izboljšanje samostojnega gospodarskega

položaja, h) brezplačen prevoz, i) pogrebne stroške.

2. Rodbinam daje država: a) invalidsko podporo, b) v posebnih slučajih brezplačno zdravljenje, c) vzgojo.

3. Roditeljem: denarno pomoč in brezplačen prevoz radi zdravniškega komisij-skega pregleda po odredbah tega zakona.

Invalidi se dele po nesposobnosti v devet skupin. Dalje našteva zakon podpore in predprave invalidov. Prednosti imajo invalidi pri državnih in samoupravnih službah, dalje pri podjetjih, ki zaposlujejo nad 50 delavcev in pri kmetijah preko 100 hektarov zemlje.

Invalidska podpora in pomoč traja: 1. za vdove do zopetne poroke ali smrti, 2. za roditelje do smrti, ako prej ne dobe drugega polnoletnega sina, 3. za otroke do 16. leta, ako se šolajo pa najdalje do 23. leta. Hčerke zgube pravico do podpore z dnem poroke.

Invalidskemu zakonu je dodana sledeča tabela: Kaplarji in prostaki sprejemajo v prvi skupini kot invalidnino 8400 dinarjev, v drugi 4800, v tretji 3120, v četrti 2640, v peti 2160, v šesti 1800, v sedmi 1440, v osmi 720, v deveti 540 Din.

Pri podnarednikih se poveča ta vsota za 10, pri narednikih za 20 odstotkov. Nižji častniki, kapelniki in vojni kurati sprejemajo v prvi skupini 15.000, v drugi 9600, v tretji 6240, v četrti 5280, v peti 4320, v šesti 3600, v sedmi 2880, v osmi 1440, v deveti pa 1080 Din.

Višji častniki, višji kapelniki in višji vojni kurati dobivajo v prvi skupini 18.000, v drugi 12.600, v tretji 8640, v četrti 7780, v peti 6320, v šesti 5400, v sedmi 4380, v osmi 2640, v deveti 2160 dinarjev.

Vprašanje zaposlitve slovenskih delavcev na Francoskem in Holanskem.

(France Žužek, šef »Javne borze dela« v Ljubljani.)

O vprašanju zaposlitve slovenskega delavstva na Francoskem, Holandskem, odnosno na kontinentu zapadne Evrope sploh, se je letos v slovenski javnosti razpravljalo mnogo. Ena stran, kateri na čelu je prečistiti duh svetnik Janez Kalan, odsvetuje v splošnem plasiranje našega delavstva na zapadnem kontinentu in to iz narodnih, verskih in moralnih ozirov. Druga stran, navajena gospodarskih pogledov na celo to vprašanje pa je mnenja, da moramo ipak gledati na to, da čim več svojega delavstva zaposlimo v inozemstvu.

Borze dela so dejansko ustanovljene za regulacijo delovnega trga v državi. Vendar so sile razmer prignale tudi te ustanove do tega, da so morala začeti posvečati svojo pozornost tudi vprašanju izseljeništvu, ki postaja za Slovence splošen socialen problem. V zadnjem času so se ljudje na splošno začeli obračati na Borze dela s pismi, da naj jih skušajo zaposliti v inozemstvu, ker doma ne dobijo dela in pravega zaslužka. Zlasti je pokazalo Prekmurje in pa tudi viničarski kraji Stajerske, da ima Slovenija mnogo več delovnih sil na razpolago, kakor pa se jih more zaposliti doma.

V Sloveniji se razvija industrija polagoma. Zadnje čase je narastla krog Kranjske tekstilna industrija. Ta zaposluje več sto delavk in delavcev. Javnost meni, da je s tem rešen precejšen problem zaposlitve našega delavstva. Dejstva govore nasprotno. Ako pogledate namreč statistične podatke »Okrožnega urada za zavarovanje delavcev« v Ljubljani, boste ugotovili, da je povprečna mezda tekstilnega delavstva nizka, število obolenj pa sorazmerno zelo veliko, tako, da pomenjajo tekstilne tovarne za Gorenjsko pojetičenje gorenjskega delavstva. Obratni kapital teh tovarn je večinoma v rokah inozemskih koncernov tako, da nam gre velika večina či-

stega dobička iz države, Slovincem pa ostaja na jetiki obolelo delavstvo na hrbtu.

Temeljem statističnih podatkov »Delavske zbornice za Slovenijo« znaša letni prirastek delazmožnega prebivalstva pri nas 6000 glav. To se pravi, da bi morala naša industrija in obrt letno napredovati tako, da bi lahko zaposlila na novo 6000 delavcev. Ker tega ni, raste odstotek nezaposlenega delavstva iz leta v leto, pritisk odvisnih delovnih sil s kmetov v mestna in industrijska središča pa je čimdalje hujši. Prihodnja leta bodo ta pritisk še stopnjevali.

Odvisne tisoče delovnih moči bomo morali nekje spraviti do kruha in eksistence. Na eni strani se bo morala država v zvezi z deželnimi samoupravami vreči na vprašanje notranje kolonizacije, na drugi strani pa bomo morali skušati zaposliti čim več slovenskega delavstva v zapadni Evropi. Po statistiki »Del. zbornice za Slovenijo«, katera bo izšla letošnje jeseni, moremo napovedati k vprašanju zaposlitve našega delavstva na zapadni celine sledečo prognozo:

Pred vojno se je na Slovenskem izselilo približno ravno toliko delavstva, kolikor je bilo novorjenih.

Med vojno je izseljeništvu prenehalo. Zgodilo se je celo, da so prišli v domovino vsi tisti, ki so bili sicer izven avstrijske države, a so morali pod orožje.

Po končani vojni se na Slovenskem število padlih vobče poznalo ni, v glavnem samo vsled tega, ker se štiri leta ljudje niso nič izseljevali.

Druge evropske države, zlasti pa zapadne niso nikdar imele tako visokega števila izseljenikov. Zato se je zguba na padlih med svetovno vojno poznala tam popolnoma jasno. Poleg tega prilajamo sedaj v dobo, v kateri se čuti v Nemčiji, Franciji, Belgiji itd. vsled zmanjšane

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

Iz centrale. Odbor načelstva, izvoljen na občnem zboru, se je na prvi seji konstituiral naslednje: načelnik Ivan Husjak, podnačelnik Ignac Topličar, tajnik Peter Rozman, blagajnik Janez Kosič, gospodar Andrej Mir. Odbor načelstva si je za nastopno poslovno leto postavil nalogo, posvetiti vse svoje moči za izobrazbo viničarskega proletarijata. Vršil se bo pri centrali voditeljski tečaj, za odbornike in zaupnike skupin, pri skupinah pa se bodo vršili tečaji in predavanja za vse člane organiziranih viničarskih družin. — Izobrazba je temelj bodočnosti!

Po občnem zboru centrale.

Občni zbor centrale »Strokovne zveze viničarjev« v Ljutomeru dne 16. junija letos, po svoji udeležbi delegatov, ki so prišli kot zastopniki organiziranih viničarjev, skoraj iz vseh krajev mariborske oblasti in po izčrpnih poročilih načelstva, najjasneje dokumentiral, kako globoko se je med viničarskim ljudstvom ukoreninila zamisel strokovne organizacije in koliko se je ravno z organizirano močjo storilo koristnega za viničarski stan do danes. Tam, kjer še pred leti, ni bilo prav ničesar, niti sanjalo se ni komur ni, o kakem združenem pojavu viničarjev in o kakih lastni stanovski inicijativi, za izboljšanje gospodarskega in kulturnega položaja, ravno tam in v takih okoliščinah, se je naenkrat dvignila mogočna »Strokovna zveza viničarjev«.

Števila porodov med svetovno vojno pomanjkanje delovnih moči. In tako išče sedaj Francija v naši državi več tisoč delavcev, enako Holandska in se bo povpraševanje v prihodnjih letih še stopnjevalo. Povpraševanje gre v glavnem za rudarji, zidarji, tesarji, kovinarji, tovarniškimi delavci kakor tudi za zdravimi kmetijskimi težaki.

»Javna borza dela« je v stiku z mero-dajnimi činitelji in bo organizirala Transporte tako v eno, kakor tudi v drugo državo, čim bo mogla zagotoviti našemu delavstvu vsaj minimalne eksistenčne plače.

Zdi se mi, da ne pomaga preveč prelivati solza o škodah, ki jih trpi naše delavstvo v verskem, narodnem in moralnem oziru v inozemstvu. Dejstvo je, da naše delavstvo doma ne dobi kruha, zunaj pa mu je na razpolago, čeprav ne zmerom z medom namazan. Pač pa bi mi morali poudariti eno: Slovensko izobraženstvo se je vedno premalo brigalo za svoje emigrante. Sem pa tja se je kdo zanimal zanje, v celoti pa smo točili za njimi samo krokodilove solze, ne da bi v konkretnih slučajih

katera po svojih številnih organizatorjih in pokretaših, danes že neustrašeno oznanjuje povsod pravico proti krivici, bratstvo proti suženstvu, dolžnost dela proti buržujsko-profitarskemu udobju in uživanju na račun žuljev sočloveka ter določno zahteva, da se izvaja viničarski red. Gibalna sila naše strokovne organizacije se po svoji moči more skoraj meriti prav z vsako bivšo politično stranko. Njeni številni podatki, podani na tem občnem zboru, pa gredo naravnost v težke stotisoče. Najbolj se odlikuje delo »Strokovne zveze viničarjev« v vzajemnem, medsebojnem, omiljevanju socialne bede in po svojem podpor-nem ter starostnem skladu.

Naši prijatelji, svoj čas so obupali nad nami in nad našo strokovno organizacijo. Obupali pa nismo mi viničarji; to kar imamo danes je v celoti delo le nas samih in tako je najboljši. Vsako stanovsko organizacijo zna voditi in vzdržati samo le oni, ki je izšel sam iz dotičnega stanu. Gorje stanu, ki bi iskal pomoči drugod, saj bi je ne dobil in ako jo bi, nikoli iskrena ne bo. Tudi v tem oziru gremo viničarji pravilno pot. Že prihaja rezerva iz naših mlajših vrst, katero smo si vzgojili, da tako stari veterani in mladi borci, prevzamemo skupno ves naš pokret ter ga izvedemo do poslednje točke. Koncentracija vseh mladih in delavoljnih sil, dvig vseh še zakopanih naših talentov k njihovi izpopolnitvi za zmogljivejšo in uspešnejšo

storili zanje kaj posebnega in izdatnega. Preje je bil Janez v Argentini, Braziliji, Kanadi in vsepovsod, predno smo se spomnili, da je ta človek ipak kri naše krvi in veledragocen ud majhnega slovenskega naroda.

V Zagrebu imamo izseljeniški komisariat kraljevine SHS. V Ljubljani posluje pod spretnim vodstvom gospoda ravnatelja Finka Oblastni izseljeniški urad, ki ima razpredeno mrežo zaupnikov in dopisnikov že po celem svetu. V Ljubljani ima sedež Rafaelova družba, ki je po dolgih letih zopet stopila v akcijo. In tu so končno slovenske Borze dela v Ljubljani, Mariboru, Celju in v M. Soboti. Že te ustanove so dovolj jaki činitelji, da vza-mejo vprašanje izseljenišstva odločno v svoje roke in da ga regulirajo v tako strugo, ki bo za slovensko delavstvo najbolj-ša, za industrijo in obrt neškodljiva, narodnemu gospodarstvu pa celo v korist. Treba je najti samo primerna sredstva, zlasti pa denarja. Kajti vedno ostane resničen pregovor: »Viel Geld, viel Musik, wenig Geld, wenig Musik.«

udejstvovanje na našem stanovskem polju, to mora biti naš cilj sedaj po občnem zboru. Zato dvignite se vsi, kateri imate moč in uma, vsi zgrabimo le pri enem koncu, ko bode postavljen ta, tedaj še le se podajmo vsi zopet k drugemu, da bode tako povsod, le en sam izraz naše skupne volje in našega skupnega dela za splošni dobrobit vseh članov viničarskega stanu. Povsod pridobivajmo novih družin, skrbimo vsi, da ohranimo tudi v organizaciji vedno svoj družinski značaj, da bode prihajala v naše kočice vedno in redno »Delavska Pravica« in »Ogenj«. Povsod, kjer obstoje naše skupine se mora zbrati tudi naša viničarska mladina v Krekove družine. Nič, koliko jih bo, ampak kakšni bodo, to mora biti naša naloga. »Strokovna zveza viničarjev« in vse viničarske »Krekove družine« moramo hoditi skupno pot. Mlajši, naslonjeni na moč izkušnje starejših, kakor oče in sin, tako naj bode. Drevesce, ki ni privezano nikamor se pod silo viharja upogne in stre, ako paje privezano h kolu, pa je kol gotovo mnogo prej zrastle kakor drevo, kateremu služi za oporo. Ne več tako: Kaj ima strokovna zveza, me nič ne briga, sem krekovec, ali obratno. Vse prireditve, vsi sestanki strokovne organizacije, so obvezni za krekovec ravno tako, kakor za strokovne člane in vsi tečaji in zborovanja Krekove družine, pa obvezni za strokovne člane. Naš pokret je krščansko-socialističen, je samo eden, zato mora biti to zadeva vseh. Ako hočemo uspeti na celi črti, moramo se tega skupnega načrta dosledno vsi držati. Kdor pa hoče po svoje in ne soglašja tako, mu jamčimo, da bo ostal osamljen, mi bomo šli svojo pot, kakor nam jo narekuje ta vest in zdrav razum, da le v slogi je moč ter v skupnem delu na strokovnem in kulturnem polju je naša rešitev. — Peter Rozman.

Viničarji! Sedanji čas, je čas najhujšega trpljenja in telesne muke. Celi dan od jutra do večera nositi škropilnico na hrbtu v najbolj strmi breg je silno težko. Tudi življenjske prilike so ravno sedaj najslabše, ker je pošla že davno vsa zaloga vsakdanjega kruha, ječmen pa še ni dozorel. Tako premnogi ravno v najhujšem naporu trpe še pomanjkanje živeža, katerega se porabi ravno pri napornem delu razmeroma več, kakor po navadi. Ali se zavedaš, da imaš po viničarskem redu zahtevati pri škropiljenju in žveplanju 25% večjo plačo? Ako pa delaš pred sedmo uro ali čez šesto zvečer, da imaš k še 25% večji plači pravico do 50% večje plače kot nadure. Ali si že tako sprejel? Pri akordnem delu pa ne smeš manje zaslužiti, kakor če bi tisto delo v tabrh delal. Veš to tudi? Ako se ni zgodilo, potem lepo, dostojno zahtevaj, če pa se tvoja

zakonita zahteva ne sprejme, potem se pač moraš obrniti do svoje organizacije. Nič se ne boj nikogar! Če je tako, imaš vselej pravico na svoji strani in pravice ne sme biti nikoli strah pred krivico.

VINIČARSKI RED.

Na občnem zboru »Vinarskega društva za Slovenijo« v Krškem dne 26. maja 1929 je predsednik tega društva, bivši oblastni odbornik g. Lojze Zupanič podal v svojem poročilu, da je Vinarsko društvo izdelalo viničarski red s službeno pogodbo med vinogradnikom in viničarjem (Naše gorice). — Nam je to čisto vseeno, kdo si sedaj prilastuje največje zasluge za viničarski red, nam je glavno samo to, da ga po osemletni borbi enkrat imamo. Prav pa potem vendar ni, ako se vinogradniki, člani tega društva, tako protivijo izvajati viničarski red, še manj pa izvrševati obvezne pismene pogodbe. Ako je viničarski red delo Vinarskega društva, je to storilo gotovo v sporazumu s svojimi člani in ne more biti prav nobene nevolje. Danes pa se hoče vso tako zvano »zlo in huj-skarijo« viničarskega reda prevaliti na strokovno organizacijo viničarjev, kakor da bi v tem oziru viničarji sami koga prisilili k temu, brez pristanka obeh tukaj v poštev prihajajočih činiteljev. Prosimo Vinarsko društvo za Slovenijo v Mariboru, da v svojem glasilu pozove svoje člane, naj vendar uredi skoraj vsa službena razmerja svojih viničarjev z določili viničarskega reda, ker je to tudi v skladu z delovanjem VD samega, da se tako nam viničarjem ne bo treba pehati za priznanje viničarskega reda še pri mnogih vinogradnikih in se ne boriti za itak zakonite pravice. — Viničar.

Fram. Našemu organizatorju tukaj je dne 30. junija gospodar odpovedal službo z odselitvijo za 14 dni, ker je dotični viničar po mnenju njegovega gospodarja, okužil vse viničarje v dotičnem kraju z našo strokovno organizacijo in ker je zahteval svoje zakonite pravice. Pa ne bode šlo tako!

Sv. Miklavž pri Ormožu. Viničarju, članu naše skupine, se je hotela storiti velika krivica. Gospodar mu ne bi rad plačal, kar je kopal in plet, pa si je izmislil, da to delo ni bilo pravilno in celo strokovno storjeno. Za osem dni bi ga celo rad že iz kočice vrgel. Pa ni šlo. Viničarska komisija je na licu mesta ugotovila, da je viničar vse delo pravilno storil in da ni zagrešil ničesar takega, kar bi dajalo možnost predčasne odpovedi službe. Dotični gospodar je dobil dolg nos, pa plačati bo moral viničarju za njegovo delo in do 1. novembra se viničarju nikamor ne bo treba seliti, potem pa gre sam prosto-voljno.

Atom:

Vzemi življenje, kakršno je.

(Delavska okrožnica Leona XIII.)

29. Ono je torej treba pedvsem ugotoviti, da moramo prenašati človeške razmere, nemogoče je, da bi v državljanskem občestvu nastala enakost med najnižjim in najvišjim. To sicer namerjajo socialisti, toda prazno je vsako stremljenje, ki nasprotuje naravnim lastnostim sveta. Prevelike namreč in premnoge so pri ljudeh razlike v naravnih lastnostih, nimajo vsi enake nadarjenosti, ne spretnosti ne zdravja ne moči; nujni razliki teh okoliščin samoposebi sledi enak položaj. In to je popolnoma prikladno za korist zasebnikov in skupnosti; skupno življenje namreč potrebuje različne zmožnosti za opravljanje poslov in razne službe; in za opravljanje teh služb sili ljudi predvsem vsakatega različno hišno imetje.

30. In kar se tiče telesnega dela, bi človek celo v stanu nedolžnosti ne bil brez dela; toda kar bi tedaj volja prostovoljno želela za razvedrilo duha, temu se je moral pozneje podvreči človek — da se pokori za greh — tako, da čuti njegovo težo in je k temu prisiljen od potrebe. »Prokleta bodi zemlja v tvojem delu, v trudu se boš od nje živil vse dni svojega življenja.« (1 Moz. 3, 17)

31. In na podoben način ostale nadloge na zemlji ne bodo prenehale ker so zle posledice greha trpke za prenašati, trde in težke in one morajo spremljati človeka do zadnjega dneva življenja. Zato je trpljenje in bolest človeška usoda, in naj ljudje preizkušajo in iščejo karkoli, takšnih nepravil, z nobeno silo, z nobeno spretnostjo ne bodo mogli popolnoma iztrebiti iz človeške družbe. Če pa kateri izjavljajo, da to zmorejo, če bednemu ljudstvu obetajo življenje prosto vsake boleti in težav, polno pokoja in ved-

nega uživanja, tedaj isti nalagajo ljudstvu gorje in grade prevaro, ki se bo nekoč preorgla v še večjo nesečo kot je sedanja. Najboljše kar storimo je, da vzamemo človeško življenje kakršno je, obenem pa, kakor smo že omenili, iščemo drugod za težave primerne olajšave.

Po sreči hrepenimo vsi. Tega hrepenenja nihče ne more iztrgati iz človeškega srca. Kaj je sreča. Stanje v katerem nam gre vse po volji. Popolna sreča bi bila, če bi bili prosti vsega zla in v posesti vsega dobrega, kar si po pameti meromo želeli. Je-li tako stanje možno?

Dvojen, enako zmoten odgovor nam prihaja na to vprašanje. Socialisti imajo preveč optimizma in obetajo svojim somišljenikom kratkomalo nebesa na zemlji. Seveda se bo to zgodilo v njihovi bodoči državi. »Svobodni hočemo biti, kakor ptički pod nebom; brezskrbno vedro, v sladki harmoniji naj nam poteka življenje kakor njim.« Te besede, ki so prišle iz ust in iz izmučenega srca krojača Weitlinga tvorijo še dandanes blagovest za ljudstvo živčev v naravnih skrbih in skrajni bedi.

Na drugi strani je med ljudi, tudi med dobre katoliške delavce zašel nekaj fatalizem. Če govoriš z njimi o težavnih, dandanes večkrat nevzdržnih delavskih razmerah tedaj prav pogosto slišiš odgovor: Je že božja volja tako. Vsega zla ne boste nikoli s sveta spravili.

Zlato srednjo pot nas uči socialni papež Leon XIII., ko pravi, kako pogubonosno je varanje bednega ljudstva, ako se istemu vzbuja upanje, da bo že na tem svetu doseglo življenje prosto vseh bolečin in neprijetnosti in polno pokoja in vednega uživanja. Kajti veliko težji in z veliko večjo nevoljo trpi tisti, ki je v svojem upanju razočaran, ki vidi, da so se mu gradovi, katere si je bil zidal v oblake razblinili v nič. Boljša je resnica, čeprav kolje oči, kakor prevara, kakor je boljša operacija kakor dolgo-trajno trpljenje. Nemogoče je odpraviti neenakost

med ljudmi, nemogoče odstraniti vse težave dela, in prav zato je nemogoče odstraniti na svetu vsako trpljenje.

Najboljše kar storimo je, da vzamemo človeško življenje, kakršno je, obenem pa iščemo drugod za težave primerne olajšave. Tako papež. Uči nas isto že lastna pamet. Naj si nastane v svetu še tolik napredek, vendar bo na svetu vedno nekaj nevednih in potrebni bodo učitelji. Ostali bodo učeneci in potrebni jim bodo mojstri. Ostali bodo bolniki in potrebni bodo zdravniki. Ali naj imajo vsi ti enake pravice in dolžnosti? Nemogoče. Tudi delo ostane in bo ostalo vedno različno, težavno eno in manj težavno drugo. Zato je navadno varanje govoriti na zemlji o popolni neskaljeni sreči.

Na drugi strani je pa zopet res, da ne smemo držati rok križem, rekoč: Je že božja volja tako.

Kdor to trdi, dela Bogu samemu krivico, ker Bog pač dopušča nesrečo, trpljenje kot posledice izvrnjenega greha, nima pa nad njimi dopadajenja. Deloma pa je človek večkrat tudi sam kriv nesreče in zla na svetu. To velja še prav posebno o socialnih razmerah, velja pa seve tudi o našem osebnem dušnem ali telesnem trpljenju. Večina boleznih in nezgodnih smrti ni potrebna ne vsled človeške narave in tudi ne vsled božje volje. One so povečini plod in sad človeških naprav in razvad. Isto velja v krivičnem družabnem redu. Res je, da je uzakonjen. Toda zakoni so človeško delo. Kdor jih je napravil, jih enako spremeni in odpravi. In kdo drugi je kriv, če zakoni ne odgovarjajo duhu krščanske ljubezni, kakor ljudje, ki so jih postavili. Zanimarjali in prezirali so božjo postavbo ljubezni in so si sami spletli bič, ki jih tepe.

Res je da vsega zla ne bo mogoče spraviti s sveta. Katoličani to vemo in vemo tudi, da je to posledica izvrnjenega greha. Vera nam daje moč, da moramo prenašati trpljenje, vera pa nam daje tudi sredstva, da more to zlo in trpljenje ublažiti in mu vzeti ostrino.

Kapela. Naš tovariš K. je predložil svojemu gospodarju pismeno pogodbo, da naj isto uredi in podpiše, ker je tak viničarski zakon. Pa je gospodinja pričela kričati, da drugega zakona ne prizna kakor onega s svojim možem in noben viničar nima nič zahtevati od nje in od tistega časa obstoji posebna napekost med gospodnjo in viničarjem. Bo treba pač potem viničarske komisije raztolmačiti še marsikomu, da je viničarski red tudi take vrste zakon, da ga mora priznati vsak. Jasen dokaz, kako strašno je še nevednosti in sebičnosti v ljudskih masah.

Jeruzalem. Iz okolice, v kateri se prideluje pristni jeruzalemeč, se vzdružuje vest, da tamošnji nek šafar, ki baje niti naš državljan ni, drži svoje viničarje pri delu tako strogo, da se niti med seboj pogovarjati ne bi smeli, o strokovni organizaciji pa Bog ne daj, da bi kateri kaj črhnil. Viničarski red se tudi ne izvaja in se po izjavah dotičnega šafarja sploh ne bo. Neverjetne razmere, sičar pa prav tako, saj ni nobeden od teh viničarjev organiziran; pravijo, da se šafarja boje. Vsak viničar, ki se radi šafarja ne organizira in si ne upa zahtevati svojih zakonitih pravic, katere mu daje viničarski red, je po eni strani pomilovanja vreden, po drugi strani pa je pravcati tepec. Ni ga šafarja in ne vinogradnika, ki bi nam mogel in smel zabraniti organizacijo ter zatreti viničarski red. Ko bo prišla prava sila, se boste že oglasili.

Jarenina. Tako strahotne razmere za siromašni sloj, kakor je v naši jareninski okolici, niso menda nikjer drugje. Celo našo župnijo poseduje skoraj samo par veleposestnikov. Viničarji so tukaj tako slabo plačani, da se to ne more označiti kot plača za trdo celodnevno delo, ampak kot dar, ki se daje beraču. Eden do tri dinarje zaslužimo tukaj sedaj viničarji pri delu od jutra do večera. To je strašno, ako si predstavljate, kako naj viničar izhaja pri taki plači in da so taki plačaveci ljudje, ki se hočejo imenovati kristjane in potem ljubezen do bližnjega tako prakticirajo, ko vsi dobro vedo, da za tri dinarje niti njihov pes celi dan v senci ne bi rad ležal, ne pa ubogi viničar delal. Izgovarjajo se z gospodarsko krizo, da ni denarja, da posestvo ne nese več danes itd. Dosedaj naši javnosti ni znano nikjer, da je propadel ta ali oni gospodar zato, ker je svoje delavce predobro plačeval, ampak vzroki so dostikrat drugi. Tako nam je znano, da je nek tukajšnji vinogradnik zakartal v eni sami noči štiri tisoč dinarjev, v drugi pa sedem tisoč petsto dinarjev. Ako pa se vpraša viničarja dotičnega igralca kakšne so delovne razmere, bode potožil, da zelo slabe, ker ne more nikoli dobiti zaslužnega denarja od svojega gospodarja, ker pravi, da ga nima. Ob neki priliki je bilo slišati ravno zopet tega vinogradnika, da rajši viničarja zapodi, viničarijo pa zažge, kakor pa bi mu dal to, kar določa viničarski red. Tako je: za kvartanje, izlete, toplice, obiske in popivanja je denarja dovolj, ko ga zmanjka, pa nastopi vselej kriza, katero mora v celoti nositi spet viničar. Koliko se popivanja stori po cele noči v gostilnah in zasebnih kletih in tega nihče ne označi kot potrat časa ali premoženja, samo če viničar kje četrtinko vina pije, je že takoj pijanec in zapravljevec. Za nas siromašne ljudi so tukaj naravnost obupne razmere, pa upamo, da bomo s skupno silo in božjo pomočjo enkrat dočakali boljše dni. Strokovna zveza viničarjev nekatere zelo peče, pa tukaj smo mi gospodarji in si ne bomo pustili vezati rok prav od nikogar. Vsi jareninski viničarji združite se, organizirajte se, ker le ta je pot k rešitvi! Kakor smo vsi prizadeti, tako se vsi postavimo v bran za pravice.

Ne človek, ampak denar. Podpisani sem viničar pri gospodarju, kateri mi ne more dajati senokoši, ker iste pri vinogradu nima. Zato dobivam vsako leto denar, da si travo kupim in tako zamožem prerediti eno kravico, da imamo mleka. Tako kot običajno, je tudi letos na velikem cerkvenem travniku bila v posameznih parcelah potom licitacije na prodaj travo. Ker pa jaz ne morem s svojo vsotico denarja konkurirati drugim magnatom, ki se vlečejo za to travo vsako leto, zato sem prosil tukajšnjega cerkvenega ključarja in č. g. dekana, naj mi se odstopi en kos travišča, katerega plačam takoj po primerni ceni brez licitacije.

Prošnjo sem utemeljeval s tem, da se mi nudi s tem možnost čez zimo obdržati kravico in tako sebi in otrokom pripraviti mleka, katero nam vsled siromašnih razmer čisto služi kot edino življenjsko sredstvo. Naletel sem na težave in tako sem skoraj celi dan pred licitacijo hodil večkrat od cerkvenega ključarja do g. dekana in obratno. Eden se je izgovarjal na drugega. Končno se mi je le obljubilo, da dobim. Drugi dan je bila licitacija in se mi je sporočilo, da g. dekan ne more dovoliti tega. Tako sem ostal brez vsega. Kako to človeka zadene, si more predstavljati vsak. Dobil pa samo zategadel nisem, ker je drugi več plačal brez ozira, da bodem sedaj jaz kot reven delavec viničar moral prodati kravico in tako stradati. Profit odtehta vsako usmiljenje do delavčeve družine in nedolžnih otrok. Bog mi bo pomagal, ker so me njegovi namestniki zavrnili. Pravijo, da vera peša... — Anton Roj, viničar, Jarenina.

Kamnoseško delavstvo

Ribnica na Poh. V nedeljo dne 7. julija smo imeli pri naših skupinah delno revizijo. Tov. ekspoziturni tajnik je hotel malo globlje videti v naše poslovanje, predvsem denarno. Toda fantje so vse uredili in je poslovanje precej redno za naše razmere in težkoče, ki jih pri pobiranju članarine imamo.

Po sestanku sta se tov. tajnik in predsednik oglasila v intervenciji pri g. Lenarčiču radi akordnih postavk, katere so se hotele znižati nekaterim delavcem, kakor tudi urediti druge manj važne zadeve. Dosegel se je sporazum in se bo prizadetim doplačala razlika, katero bi imeli pri novem delu.

Še nekaj. Mnogo je pri nas mladine, katera popiva po gostilnah in tako zapravlja svoje zdravje. Ali bi ne bilo primerno enkrat resno govoriti o mladinski organizaciji. Fantje zganite se. Ven iz zatohlih beznic in alkohola, telovadbo in šport, strokovno knjižo in delavski časopis v roko, kajti bodočnost je mladine, ki pa bo morala biti resna in delavna, ako bo hotela vršiti v polni meri svoje poslanstvo med delavstvom.

Tovariši! Nekaj resnih besed o življenju našega pohorskega delavca v prihodnji številki, do tedaj pa razmišljajte in ubijajte, kaj nameravam povedati in seveda tudi kritizirati. — Kamnosek.

Lesni delavci

Verd pri Vrhniki. Delavstvo Lenarčičeve tovarne na Verdu se je v nedeljo dne 7. t. m. zbralo na ustanovnem obecnem zboru svoje strokovne skupine. Z polnoštevilno udeležbo je delavstvo znova dokumentiralo popolno zavednost, solidarnost, kakor tudi nezlomljivo voljo za borbo, ki naj jim prinese zboljšanje sedanjega mizernega položaja. Občni zbor je otvoril in vodil zastopnik centralne organizacije tov. Lombardo, ki je v jedrnatih besedah obrazložil naloge posameznega člana, kakor tudi celotnega strokovnega pokreta v borbi proti kapitalizmu. Ni zadosti, da smo organizirani, temveč moramo tudi vedeti, zakaj smo organizirani. Naloga vsakega posameznega člana je, da se seznani z dolžnostmi in pravicami, ki jih ima v svojem strokovnem pokretu ter da neustrašič se žrtve neomajno stoji v bojni vrsti organiziranega delavstva. Novo izvoljeni odbor pa nam daje dovolj garancij, da bo skupina posvetila vso pažnjo edino v korist delavstvu samega. Po zelo živahnem razgovoru o delovnem programu novo ustanovljene skupine, je bil lepo uspeli občni zbor zaključen z geslom: Delu slava, čast, oblast.

Usnjarji

Vrhnika. Delavstvo tovarne Pollak se je pričelo živahno gibati z namenom, da oživi mrvico pravice in ugodnosti, za katere se je moralo že enkrat bojevati. V nedeljo dopoldne se je vršil strokovni sestanek, na katerem se je zbralo zelo lepo število usnjarjev. Glavna točka dnevnega reda je bila spomenica, katero namerava delavstvo vložiti na tovarno. Ko bo spomenica popolna in ko bo o nji zaslišano mnenje celokupnega delavstva te tovarne, bomo isto potem naše centrale predložili na mero dajno mesto. Spomenico bomo objavili tudi v »Delavski Pravici«. Že danes pa lahko rečemo, da so zahteve, ki jih vsebuje omenjena spomenica, zelo skromne in ne predvidevajo nikakih večjih

obremenjenj tovarne. Razveseljivo je pa pri tem dejstvo, da je delavstvo v teh zahtevah popolnoma enotno in tudi pripravljeno na teh upravičenih zahtevah vztrajati do skrajnosti. Tako je tudi prav in tako tudi mora biti, če delavstvo hoče v resnici nekaj doseči. Žal, da moramo pri tem ugotoviti žalostno dejstvo, da se delavstvo ostalih dveh obratov v Ljubljani in Kranju še vedno ni zbudilo iz spanja nezavednosti in da je za svoj mizerni položaj popolnoma brezbržno in pasivno. Delavstvo vrhniške tovarne, zbrano na svojem sestanku ponovno pozivlja tovariše sofrpine obeh zgoraj navedenih obratov, da se vendar končno zganejo in se priključijo skupni akciji za izboljšanje mizernega položaja vseh.

Skupinam JSZ na Gorenjskem in v ljubljanski okolici: Pozivamo vse skupine, da se v čim večjem številu udeležijo tabora na Sv. Joštu dne 28. julija. Na sestankih se pogovorite o tem, poagitarajte osebno od moža do moža. Pripeljite s seboj prijatelje in znanee. — Načelstvo.

Krekova mladina.

Vsem družinam smo poslali pravilnik za Zvezo krekovk kakor tudi za družine krekovk. V jeseni se vrši plenarna seja Krekove mladine. Tam bomo končno veljavno sprejeli določila za našo deklško organizacijo. Zato pošljite morebitne spreminjevalne predloge ali Zvezi krekovk v Mariboru ali centrali v Ljubljani.

Zbori krekovk v smislu novega pravilnika naj se vrše še tekom tega meseca. Naslove novih odborov pošljite ali Zvezi ali centrali. V vsaki družini mora biti poslovanje krekovk povsem samostojno in ločeno od moških družin.

V Litiji se je sestavil pripravljalni odbor za ustanovitev Krekove družine. Gremo naprej!

V Trzinu tudi raste zanimanje za našo organizacijo. So še napačni predsodki, p abodo izginili. Dobra volja in delavska zavest sta premagali drugod še silnejše ovire.

Vodstveni tečaj se bo vršil 20. in 21. julija pri Sv. Heleni. Kdor se ga namerava udeležiti, naj sporoči centrali.

Tabora na Sv. Joštu naj se udeležijo vsi krekovci in krekovke z Gorenjske in ljubljanske okolice. Mladina mora biti povsod prva, najbolj požrtvovalna, najbolj agilna. Če hočemo imeti bodočnost v naši roki, moramo prijeti že sedanjost.

Podružnica Krekove mladine v Litiji. Dne 9. julija se je vršil ustanovni sestanek Krekove mladine podružnice v Litiji. Sestanka se je udeležilo 16 fantov, samih mladih, korajžnih predilničarjev. Izvolil se je začasni odbor in sicer: Lenarčič Jože, predsednik; Cvetko Vernik, tajnik; Prettnar Franc, blagajnik; Kolman Rud., podpredsednik, Zupan Albert, Prebil Ivan in Cvetežar Avgust — odborniki. Vložila so se pravila in ko bodo odobrena, bo podružnica pričela z rednim delom.

Tako prodira Krekova mladina čimdalje bolj. Vsa množica ugovorov proti Krekovi mladini kopni pod pritiskom razmer. Življenjska usmerjenost napravljaja Krekovo mladino nujno med delavsko mladino. Zato pozivam vse tiste, ki jim je naša ideja pri srcu, da gredo z vso aktivnostjo na agitacijo za Krekovo mladino.

Zagorje. Tudi Zagorje se giblje. Kmalu se bo tudi tam vršil ustanovni sestanek. Saj ni morda nikjer delavska mladinska organizacija tako potrebna, kakor ravno med rudarji.

Koroška Bela. Izvoljen je bil pripravljalni odbor in vložila so se pravila. Tudi ta podružnica bo stopila kmalu v življenje.

Borčevski tabor na Sori.

Šele eno leto je od tega, kar je na Sori zagorel prvi borčevski taborni ogenj. A kako velik korak naprej v tem času! Završnica, Sv. Križ, Sv. Planina, ustanovitve novih krdel, nastanek Straharjev, več manjših prireditev. Smemo biti veseli napredka.

Baš na istem mestu na Sori kot lani se vrši ta teden naše taborenje. Belijo se trije veliki šotori, a spredaj plapolata večni ogenj, ki kljubuje vsem vetrovom in nalinov. V jarku na desni tabora je kuhinja, kjer se kuhajo samo dobre stvari. Taborni blagajnik ima težko nalogo, da s skromnimi sredstvi nasiti lačno vojsko. Kuhar in pomagači bodo pa kmalu lahko promovirali iz kuharske umetnosti.

»Taborni«, poveljnik tabora ima težko nalogo, da pazi, da ni nihče brez dela in da nihče počasi ne dela. Eni pripravljajo drva, drugi pazijo na ogenj, tretji gredo »na trg« itd., četrti so pionirskih delih.

Zivljenje v taboru je uravnano po tabornem redu, po zapovedi tabornega. Nočne straže se menjavajo vsako uro. Vstati je treba ob 5. uri. Nato sledi umivanje in kopanje ter pospravljanje. Ob 7. uri je zajtrk, ob 8. se prične šola. Sledi lahka atletika in igre (telovadne, družabne, gozdne itd.). Ob 12 je kosilo, po kosilu pa je do 2 molk in spanje. Potem pride kopanje in delo. Še vedno pa ostane dovolj časa za vežbanje prve pomoči, za učenje higijene, somatologije, pa tudi raznih telesnih vaj. Ob 8 je večerja, ob pol 9 pa se prične večerni zbor, ki je v glavnem resen. Ponoči, ob tabornem ognju, pod z milijoni zvezd posutem nebu je človeška duša sposobnejša, da gre globlje. Pred deseto uro prečita taborni zapoved za naslednji dan, potem pa vzame v roke zeleno vejico in jo položi na ogenj. Vsi vstanejo in tiho molijo. Ob 10 je konec delovnega dneva.

Seveda vajencem ni omogočeno, da bi se »okrog potepali«, čeravno bi bili tudi potrebni. Vajenci pač pridejo v tabor v soboto zvečer in odidejo domov v nedeljo zvečer. Ko pa tabora ni, si pomagajo z izleti.

Sicer pa je vedno pri Borcih veselo. Delo je smotno, čeravno na vso moč težavno. Gre pa naprej, ni daleč čas, ko bodo Borci krepko prišli in pomagali v delavskih organizacijah, saj k temu jih borčevstvo vzgaja.

TABOR NA SV. JOŠTU

dne 28. julija 1929.

Po sv. maši (ob pol desetih) govori Terseglav Franc in Langus Jože.

Tedenske novice.

Svetovavski orlovski dnevi v Pragi so v glavnem končani. Izvršili so se javni nastopi naraščaja in članstva, izvršili so se tudi slavnostni pohodi, tekme telovadcev, telovadne akademije in zborovanja dijakov, delavcev, obrtnikov, železničarjev posebej in kmetov. Vse je bilo organizirano tako, kot more organizirati le Čeh. Orel je pokazal znatno napredovanje (z ozirom na Brno), posebno na tehničnem polju, precej pa tudi na številu. Pri tekmah so se zelo dobro odrezali Slovenci, 1700 Jugoslovancev se je popeljalo v Prago s 4 vlaki. — Ti dnevi imajo tudi političen pomen. Zlet naj bi pokazal Pragi, ki je v glavnem prireditev zelo bojkotirala, moč Orla, seveda predvsem ozadja, stranke, dalje je imel zlet namen pokazati ljudsko stranko enotno (zborovanja!). Finančni uspeh zleta spriči ogromnih investicij in priredb gotovo ni pozitiven.

H koncu pripomnimo tudi to, da je oče slovenskega, kakor tudi češkega orlovstva naš blagopokojni Krek, ki je Čehom in nam dal pobudo za izvedbo strunne mladinske telovadne organizacije. Iz skromnih telovadnih odsekov v Viškovu in na Jesenicah so zrastle velika drevesa, po njegovi iniciativi.

Delavcem, ki bi radi v Francijo!

Javna borza dela v Ljubljani, nje podružnica v Mariboru ter ekspozituri v Celju in Murski Soboti bo postopoma organizirala Transporte delavcev v Francijo. V pošteb prihajajo vojašičine prosti, ne nad 45 let stari, zdravi, močni delavci, pred vsem: rudarji, kovinarji, zidarji, tesarji, tovarniški delavci in težaki. Kdor reflektira na zaposlitev, naj javi svoji pristojni Borzi dela (Ljubljana, Maribor, Celje, Murska Sobota) tele podatke:

1. Ime in priimek. 2. Bivališče in zadnja pošta. 3. Rojstno leto. 4. Stan.: ali samski ali oženjen. 5. Število neprekrbljenih otrok. 6. Pristojna občina. 7. Poklic. 8. Delodajalci zadnjih dveh let. 9. Kakšno delo si predvsem želi.

Velika važnost se polaga na navedbo pravega poklica. — Borze dela bodo reflektante zbrale ter jih pravočasno pozvale, kdaj naj se delavci javijo v svrhu pregleda. Kdor bo pri pregledu sprejet, bo dobil osebno izkaznico, s katero bo potem lahko dobil potni list na pristojnem okrajnem glavarstvu. Manjši transporti bodo potovali iz Zagreba, večji pa s sedeža Borz dela. — Javna borza dela v Ljubljani.

Razrešitev občinskih svetnikov. Veliki župan mariborske oblasti je razrešil 3 občinske svetnike, socialiste. Na njih mesto je imenoval trgovca Fr. Miketa, trgovca Rudolfa Omoica in čevljarkega mojstra Jožefa Domanjka.

Borza dela. V času od 1. do 6. julija je iskalo dela: Moških: 9 hlapcev, 5 drvarjev, 1 rudarski poslovodja, 1 pečar, 1 žrebljar, 12 kovačev, 5 železostrugarjev-livarjev, 2 kleparja, 1 brusar, 1 orodja, 1 graver, 1 strojni tehnik, 15 strojnih ključavničarjev, 1 elektromehaničnik, 11 elektromonterjev, 1 lesostrugar, 1 parketar, 1 rezbar, 2 urarja, 8 mizarjev, 3 kolarji, 2 žagarja, 1 pletar, 6 sedlarjev, 4 usnarji, 3 strojarji, 3 tkalci, 1 predilec, 5 tapetnikov, 26 krojačev, 40 čevljarjev, 1 čevljarški prirezovalc, 1 klobučar, 7 brivcev, 6 knjigovezov, 1 kart. delovodja, 4 mlinarji, 16 pekov, 8 mesarjev, 2 natakarija, 5 tesarjev, 6 slikarjev, 9 zidarjev, 2 gradb. tehnika, 1 črkostavec, 5 pisar. slug, 52 pomož. delavcev, 4 kurjači, 8 avtomehaničnikov, 39 trg. pomočnikov, 90 navadnih delavcev, 10 knjigovodij, 35 zasebnih uradnikov, 2 les. manipulanta, 1 ekonom, 15 stávb. nih ključavničarjev, 2 vodovodna instalaterja, 7 vajencev. Ženskih: 12 pisarniških moči, 2 kontoristinj, 7 prodajalk, 3 natakarije, 5 šivilj, 1 šivilja perila, 4 šivilje za slamnike, 1 modistinja, 1 šteparica, 1 črkoslikarica, 36 tovarniških delavk, 5 kuharic, 2 sobarici, 43 služkinj, 2 postrežnici, 2 vajenki. — Delo je bilo ponujeno: Moških: 24 hlapcem, 20 gozdnim delavcem, 1 stroj. ključavničarju, 4 livarjem, 1 železostrugarju, 1 kovaču, 12 mizarjem, 3 žagarjem za venecijanko, 2 čevljarjem za splošno delo, 2 šteparjema, 2 pekoma-ficijema, 180 zidarskim delavcem, 6 zidarjem, 14 fassadnim zidarjem, 16 tesarjem, 12 pleskarjem-soboslikarjem, 1 sodarju, 1 bolniškemu strežniku, 3 minierjem za kamnolom, 1 kamnoseku, 1 strojniku, 2 tapetnikoma, 1 dežnikarskemu pomočniku, 1 pečarskemu pomočniku, 1 mesarju-prekajevalcu, 17 vajencem. Ženskih: 1 tamburirarici, 1 šivilji, 1 kuharici, 2 služkinjama, 1 pletilji, 2 provizijskima potnicama.

Pri borzi dela v Celju je delo na razpolago: 12 konj. hlapcem, 8 hlapcem za govejo živino, 14 poljskim delavcem, 10 gozd. delavcem, 2 oglarjema, 1 kamnoseku, 1 kamnobrašču, 2 cement. delavcema, 1 lončarju, 4 kovačem, 4 stavb. ključavničarjem, 4 železostrugarjem, 1 ključavničarju, 3 ključavničarjem za orodje, 2 kleparjem, 3 mizarjem, 5 sodarjem, 1 cirkularistu, 3 pomožnim delavcem, 1 krojaču, 3 čevljarjem, 1 brivcu, 2 pekoma, 1 raznašalcu kruha, 6 slikarjem, 4 zidarjem, 5 tesarjem, 4 pleskarjem, 1 strojniku, 19 navad. delavcem, 16 vajencem.

Pri borzi dela v Mariboru je delo na razpolago: 20 hlapcem, 10 poljskim delavcem, 2 kleparjema, 4 ključavničarjem, 3 železostrugarjem, 3 žagarjem, 4 sodarjem, 3 čevljarjem, 2 natakarijem, 3 podkovskim kovačem, 2 soboslikarjema, 4 mizarjem, 2 delavcem za izdelavo železnih pragov, 32 rudarjem, 1 vrtnarju, 3 delavcem za zgradbo ceste, 1 kolarju, 3 zidarjem, 2 stavbenim ključavničarjem. — Vajencem: Kovaške, kleparske, kovaške, kolarske obrti in trgovske stroke.

Dolžnosti občin.

(Iz knjižice: »Pomoč delavcem-članom OUZD«.)

Občine, zlasti one industrijskega značaja, morajo na zavarovanju imeti velik interes. To pomeni, da so bčine v svojem lastnem interesu dolžne, da podpirajo stremenje zavarovanja. Zavarovanje razbremenjuje občinske proračune v marsikakem pogledu. Znano je, da so zavarovane le osebe, katere so manj premožne ali pa sploh brez vsakega premoženja in so zato prisiljene si z delom služiti svoj kruh. Ako bi te osebe ne bile zavarovane, bi morala

občina v slučaju njih obolenja skrbeti za njih zdravljenje, kakor to predpisujejo razni zakoni, posebno predpis o ubožnem skrbstvu. Občine bi morale plačevati oskrbovalnine v bolnicah, one bi morale skrbeti za ponesrečene in pohabljenе delavce svoje občine. V slučaju obolenja bi morale občine obolelim delavcem nuditi zdravniško pomoč in sploh skrbeti za zdravstveno stanje delavskih družin. Tem modernim socialno-zdravstvenim nalogam se kulturna občina ne more odreči. Vsa ta bremena, vsaj pa en del njih, je od občin prevzelo nase zavarovanje. Zavarovanje v splošnem skrbi za zdravstveno povzdigo delavstva, s čimer se utrjuje zdravstvena kultura po občinah. Ko bo uvedeno še starostno in invalidno zavarovanje skrbelo tudi za stare ali na drug način onemogle delavce. Ubožno skrbstvo občin bo omejeno le na osebe, katere niso podvržene zavarovanju. Take osebe pa so v pretežni večini premožnejše in niso tako zelo pogosti slučajji, da bi premožne osebe obubožale.

Vsaka, tudi najmanjša občina lahko razume, kako velikega pomena je socialno zavarovanje za občinsko gospodarstvo. Občine imajo velike materialne koristi od zavarovanja, ker jim zavarovanje prištedi velike vsote. Zato je samo ob sebi umljivo, da občine napram vprašanju zavarovanja ne morejo ostati brezbrizne. Vsi občinski funkcionarji morajo znati ceniti in upoštevati važnost zavarovanja. Zakon o zavarovanju delavcev pravi, da so vsi državni uradi, dalje pa tudi vsa druga oblastva (samouprave) dolžna podpirati zavarovanje, kar pomeni, da so dolžna raznim željam, prošnjam in predlogom urada ustreči, in to na način, ki odgovarja interesom zavarovanja. Zakon dalje predvideva sodelovanje občin pri izvajanju zavarovanja. Iz tega sledi, da dolžnost občin, podpirati zavarovanje ni samo posledica razumevanja važnosti zavarovanja za občinsko gospodarstvo, ampak tudi posledica pozitivnih zakonitih predpisov.

Zavarovanje potrebuje od občin sledečo pomoč: marsikatera podpore se smejo po zakonu izplačevati šele na podlagi potrdila občin, da član živi s svojo družino, zlasti z ženo, v skupnem gospodinjstvu in pa, da je družinski član brez lastnih dohodkov ali premoženja. Taka potrdila so potrebna zato, da do brot zavarovanja ne uživajo osebe, ki niso potrebne ali ki tega ne zaslužijo. Zavarovanje ne more nuditi pomoči premožnim osebam, zato je potrebna ugotovitev, ali je oseba, ki zahteva podporo, premožna ali ne. Na primer dogajajo se slučajji, da se delavec prižen na večje posestvo, hodi pa še nadalje v tovarno na delo, do čim posestvo obdeluje bodisi družina sama, bodisi z drugimi najetimi močmi. V takih slučajjih delavčeva družina nima pravice do podpore, ker more zdravnik in zdravlila in druge stroške zdravljenja plačati z dohodki iz posestva. Da se prepreči v takih slučajjih vsako izkoriščanje in da se torej obvaruje zavarovanje škode, morajo občine tako potrdila izstavljati premišljeno in potrditi le to, kar dejansko odgovarja resnici.

Vsako površno izstavljanje potrdil škoduje zavarovanju. Opozarjam na dejstvo, da so občine po zakonu dolžne povrniti uradu škodo, katara bi mu nastala vsled neresničnih od občin potrjenih podatkov.

Člani, kateri bi občino z navajanjem neresničnih podatkov zavedli v zmoto in si na ta način pridobili predpisana potrdila, so zaradi takih dejanj kaznivi in seveda istotako dolžni povrniti nastalo škodo.

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1357 Din, za 100 avstrijskih šilingov 801.10 Din, za 1 dolar 56.86 Din, za 100 francoskih frankov 223 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.60 Din, za 100 lir 298.12 Din.

Dr. Francè Debevec:

Zdravljenje jetike.

Preidimo sedaj k takozvanemu medikamentoznemu zdravljenju, to je lečenju z zdravili. Le-ta imajo dve bistveni nalogi: a) vplivajo blagodejno na neprijetne znake bolezni (n. pr. na kašelj, znojenje, bolečine, apetit, prebavo itd.), ali pa b) vplivajo na kužna ognjišča in klice neposredno, torej: specifično. Med specifična zdravila jetike prištevamo predvsem tuberkuline, deloma tudi neke umetne kemične spoje, zlasti neke zlato preparate. Nekako sredino med tema vrstama zdravil zavzemajo laki, ki služijo splošnemu draženju telesnih celic s ciljem vstvarjati odpornejši organizem.

Gotovo najpomembnejši med zdravili jetike so tuberkulini. To so telokline ali mazila, ki vsebujejo snovi mrtvih, bolezenskih klic. Imajo nalogo, da v telesu (v celicah) izzivajo k življenju protistrupe, antituberkuline, ki napravljajo telo odpornejše napram tej bolezni. Učinek teh protistrupov ali antituberkulinov se javlja najbolj okoli okuženih mest. Tam nastane obilnejši dotok krvi, a kri je pravi vir za zdravljenje.

Gledati pa moramo, da s tuberkulini le nalahko dražimo telesne celice in bolna mesta. Prehuda reakcija namreč lahko vodi do neprimerne razdraženja obolenih mest ter do razširjenja bolezni. Pravilna uporaba tuberkulina pa je brez posebnih nevarnosti ter omogoča jače zaraščenje kužnih mest, zlasti še, če to zdravljenje s tuberkulinom spojimo s klimatsko-dietskim lečenjem v zdraviliščih ali v bolnicah; včasih dajemo tuberkulin kar ambulantno, da prihaja lahko oboleni k zdravniku po injekcije. Gotovim slučajem lažje vrste dopuščamo, da se mažejo doma s tuberkulinskim mazilom.

Seveda niso vse vrste tuberkuloze za tuberkulin enako primerne. Najugodnejše uspehe dosegamo z njim pri slučajih početnih okuženj ter pri slučajih, ko iz teh prvih obolenj krvnim potom nastajajo nove bolezenske slike.

Po svetu.

Nemec — o patriotičnih čuvstvih nemške buržuazije.

»Vodja velikega nemškega nacionalističnega društva je v nadi, da najde oporo za svoje protipoljske načrte, izdal francoskemu zastopniku vojske podrobnosti iz nemškega tajnega oboroževanja. Nihče ga ne obsodi. — Nemški industrijalci so pri pogajanjih za nemško-francoski železni pakt morali izdati podatke o vojnih nemških pripravah, če so hoteli sami zaslužiti osebno in v kljub temu ni padel noben madež na njihovo narodno čast. — Ob krizi nemške vlade in novi sestavi so prihajali nemški minist. kandidatje k Lord d'Abernonu, pri njem intrigirali proti drugim kandidatom — z njim, ki ga mora ljud-

stvo videti kot »sovražnika«. Prosilci so postali ministri, pa jih nikdo ni zmerjal radi njihovega nepatriotičnega obnašanja. Nemški industrijalci in tovarnarji orožja so prodajali pred svetovno vojno orožje v sovražno državo in izdajali patenti za orožje sovražnikom — nihče jim nič ne predbaciva. In njihov kralj, tovarnar Krupp — velja za viteza časti. Ker delajo vse to iz osebnih interesov, se jih vse boji.«

Tako nemški kot ves ostali proletarijat pa velja za narodnega izdajalca, ker se bori proti tem lažnacionalistom in laždomoljubarjem. On naj izdeluje s svojimi rokami morilna sredstva, da bomo padali milijoni revežev in da bo še bolj zrastel kapitalizem, da bo kapital še bolj združen v nekaj rokah. Temu kapitalizmu nasproti — borbeno organizacijo!

Italijani gospodarsko prodirajo. Na podlagi nettunskih konvencij odpirajo Italijani svoje prodajalne in obrate na našem ozemlju. To prodirajočo trgovino in obrt pa na vso moč podpirajo italijanske banke. Tudi banke odpirajo svoje podružnice na našem ozemlju. (Sušak, Ljubljana, Split, Šibenik in Zagreb.)

Za kratek čas.

Zelo verjetno. Stric: Tu imaš zadnjih 100 dinarjev na posodo, potem pa glej, da te ne vidim več! — Nečak: Z veseljem, gospod stric!

Umazanci imajo prednost. Oče: Veš, Majda, Košir pa že ne bo tvoj mož. — Majda: Zakaj ne, ko ga imam pa tako rada? — Oče: Preveč predrzen je. — Majda: Saj mi je vendar dal častno besedo, da ne bo nikdar na borzi igral. Oče: Pa sem slišal, da se gre vsako leto dvakrat k opat, kako lahko bi utonil, pa boš vdova.

Glavni pogoj. Joža Pivec svojemu prijatelju: Ti ne veš, kako sem bolan, vse me boli, še tisto, kar nimam. Ali veš za kakega zdravnika, ki ne prepo-veduje piti pivo?

Čaka na smrt. Krojač: Toliko časa pa vendar ne morem čakati na denar, da bo vaša teta umrla! — Dijak: Pomislite, da je že 80 let stara, leži torej že v predzadnjih zdihljajih.

Navihan soprog. Žena (ko se ravno lišpa za izprehod): Kaj pa gledaš tako radovedno skozi okno? — Mož: Gledam, ali bo novo poslopje tamle prej gotovo, ali ti!

V vojaški šoli. Narednik: Kaj boste storili, če boste pri smodnišnici na straži, pa bo strela udarila vanjo? — Vojak: V zrak bom zletel, gospod narednik!

Klepetulje. Mica: Ali si že slišala kaj takega? — Reza: Kaj pa vendar? — Mica: Včeraj je žendar odpeljal Zadrekovalo Malo prav izpred oltarja! — Reza: O za pet ran božjih, zakaj pa? — Mica: Za ženo jo je vzel.

Usnjarska in čevljarška zadruga „RUNO“ r. z. z o. z. v Tržiču

Izdeluje vsakovrstne ovčje in kozje kože, kakor tudi barvano usnje za površnike

Postrežba točna.

Cene solidne.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonialni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanju ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.